

Úterý 5. dubna 2022

P9_TA(2022)0110

Opatření proti znečištění vody dusičnany, včetně zlepšení různých systémů měření dusičnanů v členských státech**Usnesení Evropského parlamentu ze dne 5. dubna 2022 o opatřeních proti znečištění vody dusičnany, včetně zlepšení různých systémů měření dusičnanů v členských státech (2021/3003(RSP))**

(2022/C 434/03)

Evropský parlament,

- s ohledem na petice č. 0751/16, 1025/16, 0793/17, 0819/17, 0482/20, 0490/20, 0491/20, 0499/20, 0535/20, 0095/21 a 0862/21,
- s ohledem na čl. 3 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii, články 4 a 191 a čl. 192 odst. 4 Smlouvy o fungování Evropské unie a články 35 a 37 Listiny základních práv Evropské unie,
- s ohledem na směrnici Rady 91/676/EHS ze dne 12. prosince 1991 o ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů ⁽¹⁾ (dále jen „směrnice o dusičnanech“),
- s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky ⁽²⁾ (dále jen „rámcová směrnice o vodě“),
- s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2006/7/ES ze dne 15. února 2006 o řízení jakosti vod ke koupání a o zrušení směrnice 76/160/EHS ⁽³⁾ (dále jen „směrnice o vodách ke koupání“),
- s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2006/118/ES ze dne 12. prosince 2006 o ochraně podzemních vod před znečištěním a zhoršováním stavu ⁽⁴⁾ (dále jen „směrnice o podzemních vodách“),
- s ohledem na směrnici Evropského Parlamentu a Rady 2008/56/ES ze dne 17. června 2008, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti mořské environmentální politiky ⁽⁵⁾ (dále jen „rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí“),
- s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/2184 ze dne 16. prosince 2020 o jakosti vody určené k lidské spotřebě ⁽⁶⁾ (dále jen „směrnice o pitné vodě“),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 20. května 2020 „Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 – Navrácení přírody do našeho života“ (COM(2020)0380),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 17. listopadu 2021 „Strategie EU pro půdu do roku 2030 – Využití přínosů zdravé půdy pro lidi, potraviny, přírodu a klima“ (COM(2021)0699),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 20. května 2020 „Strategie ‚od zemědělce ke spotřebiteli‘ pro spravedlivé, zdravé a ekologické potravinové systémy“ (COM(2020)0381),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 12. května 2021 „Cesta ke zdravé planetě pro všechny – Akční plán EU: ‚Vstříc nulovému znečištění ovzduší, vod a půdy““ (COM(2021)0400),

⁽¹⁾ Úř. věst. L 375, 31.12.1991, s. 1.

⁽²⁾ Úř. věst. L 327, 22.12.2000, s. 1.

⁽³⁾ Úř. věst. L 64, 4.3.2006, s. 37.

⁽⁴⁾ Úř. věst. L 372, 27.12.2006, s. 19.

⁽⁵⁾ Úř. věst. L 164, 25.6.2008, s. 19.

⁽⁶⁾ Úř. věst. L 435, 23.12.2020, s. 1.

Úterý 5. dubna 2022

- s ohledem na zprávu Komise ze dne 11. října 2021 o provádění směrnice Rady 91/676/EHS o ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů na základě zpráv členských států za období 2016–2019 (COM(2021)1000),
 - s ohledem na své usnesení ze dne 17. prosince 2020 o provádění vodohospodářských právních předpisů EU (⁽⁷⁾),
 - s ohledem na čl. 227 odst. 2 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že Petiční výbor obdržel několik petic, které vyjadřují obavy ze znečištění vodních útvarů dusičnany a upozorňují na porušování příslušných právních předpisů EU v oblasti životního prostředí; vzhledem k tomu, že rovněž obdržel petice týkající se problémů souvisejících s různými systémy měření dusičnanů v členských státech a obtížím se správným měřením množství dusičnanů v evropských vodách a při získávání celkového přehledu o situaci v EU;
- B. vzhledem k tomu, že stav mnoha vodních útvarů v EU se zhoršil v důsledku nadměrného využívání a znečištění nebo dosud nesplňuje požadavky stanovené v článku 4 rámcové směrnice o vodě;
- C. vzhledem k tomu, že v EU existují regiony, které jsou vzhledem ke svým zeměpisným rysům a dopadům změny klimatu tomuto druhu znečištění obzvláště vystaveny;
- D. vzhledem k tomu, že nadbytek dusičnanů je jedním z hlavních faktorů, které způsobují škodlivé znečištění vody v EU v důsledku hromadění dusíku a fosforu ze statkových hnojiv a anorganických hnojiv;
- E. vzhledem k tomu, že dusík je nepostradatelnou živinou pro růst rostlin a plodin; vzhledem k tomu, že jeho vysoké koncentrace ve vodě jsou škodlivé pro lidi i přírodu; vzhledem k tomu, že dusičnany způsobují úbytek kyslíku a eutrofizaci, a ohrožují tak lidské zdraví i ekosystémy; vzhledem k tomu, že mají významné ekonomické dopady na úpravu vody pro lidskou spotřebu, dopravu sladké vody pro postižené komunity a hospodářská odvětví, která jsou na znečištěných vodách závislá;
- F. vzhledem k tomu, že v letech 2016 až 2019 byl u 14,1 % podzemních vod v členských státech stále překračován limit koncentrace dusičnanů stanovený pro pitnou vodu; vzhledem k tomu, že v EU je jako eutrofní označeno 81 % mořských vod, 31 % pobřežních vod, 36 % řek a 32 % jezer; vzhledem k tomu, že mezi obdobími 2012–2015 a 2016–2019 se celková plocha oblastí ohrožených znečištěním dusičnany (včetně členských států, které uplatňují přístup vztahující se na celé území) zvětšila o 14,4 %; vzhledem k tomu, že Komise zaznamenala, že eutrofizace je problém, který není při vymezování oblastí kontaminovaných dusičnany dostatečně zohledňován;
- G. vzhledem k tomu, že 30 let po přijetí směrnice o dusičnanech údaje o kvalitě vody ukazují, že míra jejího provádění a prosazování stále není dostatečná k dosažení jejích cílů a odpovídajících cílů rámcové směrnice o vodě;
- H. vzhledem k tomu, že mnoho členských států stále zaznamenává špatnou kvalitu vody na celém svém území a má systémové problémy se zvládáním ztrát živit ze zemědělství, zatímco v některých jiných členských státech existují kritické oblasti, kde se znečištění dostatečně neřeší;
- I. vzhledem k tomu, že navzdory přijatým opatřením je pokrok v celé EU od roku 2012 pomalý; vzhledem k tomu, že porušování směrnice o dusičnanech ze strany členských států nejčastěji souvisí s nedostatky ve stabilitě monitorovací sítě, vymezení ohrožených oblastí a provádění akčních programů;
- J. vzhledem k tomu, že systémy měření dusičnanů a související normy se v jednotlivých členských státech liší; vzhledem k tomu, že to znamená, že výsledky měření dusičnanů nelze snadno porovnávat, což může vést k problémům v oblasti hospodářské soutěže v zemědělském odvětví EU a následnému narušování vnitřního trhu;
- K. vzhledem k tomu, že Zelená dohoda pro Evropu stanoví 50 % snížení ztrát živin do roku 2030;
- L. vzhledem k tomu, že v souladu se směrnicí o dusičnanech musí členské státy určit a správně vymezit oblasti ohrožené znečištěním dusičnany, aby na svém území zajistily účinná opatření pro boj proti znečištění dusičnany;

(⁽⁷⁾) Úř. věst. C 445, 29.10.2021, s. 126.

Úterý 5. dubna 2022

- M. vzhledem k tomu, že eutrofizace způsobuje znepokojivý úbytek biologické rozmanitosti a v některých případech i obtížně napravitelné ekologické katastrofy v ekosystémech, které mají vysokou hodnotu z hlediska životního prostředí;
- N. vzhledem k tomu, že rozsah problémů souvisejících se znečištěním vody způsobených nesprávným používáním dusičnanů v zemědělství a dusičnany pocházejícími z komunálních zdrojů, jako jsou čistírny odpadních vod, ohrožuje přežití některých evropských ekosystémů;
- O. vzhledem k tomu, že mnoho komunálních čistíren odpadních vod nespĺňuje současné požadavky;
1. připomíná, že podle rámcové směrnice o vodě musí všechny evropské povrchové vody dosáhnout dobrého stavu nejpozději do roku 2027; vyjadřuje politování nad tím, že polovina vodních útvarů v EU stále není v dobrém stavu a že kontaminace dusičnany představuje pro vodní prostředí stále jednu z největších zátěží;
 2. konstatuje, že směrnice o dusičnanech zůstává i nadále klíčovým nástrojem ochrany evropských vodních útvarů; vyjadřuje své znepokojení nad nedostatečným prováděním směrnice o dusičnanech, jejím nedostatečným prosazováním a širokým využíváním výjimek ze strany členských států; konstatuje proto, že od jejího přijetí v roce 1991 je pokroku dosahováno jen pomalu;
 3. zdůrazňuje, že je důležité zintenzivnit opatření k řešení eutrofizace sladkých i slaných vod způsobené dusíkem a fosforem ze všech zdrojů, zejména ze zemědělství a komunálních zdrojů, jako jsou čistírny odpadních vod a nevyčištěné nebo nevhodně vyčištěné odpadní vody; vyzývá Komisi, aby v tomto ohledu navrhla ambiciózní opatření v rámci svého nadcházejícího akčního plánu pro integrované hospodaření s živinami, který je naplánován na rok 2022;
 4. zdůrazňuje, že je zapotřebí komplexní znalost situace v každém členském státě i na evropské úrovni; je přesvědčen, že používání různých systémů měření v jednotlivých členských státech může vést k obtížím při řešení problému znečištění vody dusičnany na evropské úrovni; vyzývá Komisi, aby zaručila srovnatelnost výsledků měření dusičnanů a hodnocení eutrofizace napříč členskými státy; je toho názoru, že systémy měření dusičnanů a hodnocení eutrofizace, a zejména umístění měřicích míst, by měly být v rámci EU harmonizovány; vybízí Komisi, aby členským státům v tomto procesu poskytla technickou podporu tím, že zlepší své pokyny a provede studii o tom, jak členské státy používají monitorovací systémy; zdůrazňuje, že pro zajištění srovnatelnosti naměřených hodnot je zapotřebí jednotný systém odběru vzorků a analýzy;
 5. vyzývá Komisi a členské státy, aby zajistily plnou transparentnost a přístup veřejnosti, pokud jde o modelování a základní volby a předpoklady pro odhad emisí dusíku;
 6. zdůrazňuje, že opatření potřebná k zajištění ochrany kvality vody a k boji proti znečištění způsobenému dusičnany musí být navržena a přijata na základě údajů o kvalitě vody, a nikoli na základě odhadů provedených pomocí modelů, které mohou poskytnout pouze doplňující informace pro cílená opatření;
 7. považuje za nesmírně důležité včasné a výrazné zlepšení všech příslušných opatření, která byla přijata k zajištění dobré kvality vody, neboť na základě současných pozorovatelných trendů jsou k dosažení cílů rámcové směrnice o vodě, tj. dobrého ekologického a chemického stavu vody, zapotřebí zásadní změny;
 8. naléhavě vyzývá Komisi, aby přiměřeně řešila všechny případy nedodržování směrnice o dusičnanech a za tímto účelem plně zohlednila rostoucí množství důkazů a informací předložených občany a aby zajistila plnou transparentnost svých celkových opatření proti členským státům, které tuto směrnici nedodržují, s cílem prosazovat práva občanů a jejich možnost plně využívat výhod právních předpisů EU; v této souvislosti vyzývá Komisi, aby výrazně zlepšila využívání svých donucovacích pravomocí, mimo jiné účinným a včasným využíváním řízení o nesplnění povinnosti, aby bylo zaručeno, že členské státy řádně vymezí oblasti ohrožené znečištěním dusičnany a přesně stanoví všechna příslušná opatření v akčních programech zaměřených na dusičnany a budou je provádět;
 9. vyjadřuje politování nad skutečností, že v období 2016–2019 probíhala z důvodu nedodržování směrnice o dusičnanech řízení o nesplnění povinnosti proti deseti členským státům; vyzývá členské státy, aby urychleně řešily stávající znečištění vody a zabránily riziku dalšího znečišťování tím, že posílí vymezování ohrožených oblastí podle směrnice o dusičnanech a podpoří akční programy s cílem plně provádět a prosazovat opatření přijatá podle směrnice o dusičnanech; dále vyzývá členské státy, aby zajistily začlenění cílů v oblasti vody do ostatních oblastí politiky;

Úterý 5. dubna 2022

10. upozorňuje, že změna klimatu a zvýšené srážky mohou vést k záplavám a ztrátě živin; vyjadřuje politování nad tím, že současné akční programy nemusí tato rizika dostatečně řešit; vyzývá členské státy, aby tyto prognózy a rizika zohlednily při přezkumu svých akčních programů a uplatnily přitom zásadu předběžné opatrnosti;
 11. poukazuje na to, že je důležité podporovat zavádění inovací, které povedou k účinnosti a osvědčeným postupům v zemědělství, a uznává, že je třeba snížit neefektivitu, která vede k nadměrnému používání vody, hnojiv, pesticidů a antibiotik;
 12. připomíná, že je důležité přejít na zemědělství udržitelné z hlediska životního prostředí, aby se odstranilo znečištění živinami a podpořilo uplatňování osvědčených postupů v oblasti životního prostředí, a to i vhodným využíváním všech příslušných nástrojů, které nabízí společná zemědělská politika, strukturální fondy a další programy EU, například program LIFE; zdůrazňuje, že pro zmírnění tohoto znečištění a minimalizaci úniku živin do životního prostředí je důležité používat inovativní postupy, jako je zpětné získávání dusíku z hnoje; vyzývá Komisi, aby v rámci programu Horizont Evropa financovala výzkumné programy s cílem nalézt inteligentní a inovativní řešení problému znečištění živinami v EU;
 13. má za to, že legislativním nástrojem, který je vhodný k zajištění ochrany vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů a k jednotnému prosazování cílů v oblasti kvality vody v celé EU v souladu s cíli Zelené dohody pro Evropu, je nařízení;
 14. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Evropské komisi, Radě a vládám a parlamentům členských států.
-